

קוד התנהלות לנציג הציבור מטעם "חיים וסביבה"

בוועדות איכות סביבה

אושר על ידי הוועד המנהל ב- 17/3/19

מבוא

"חיים וסביבה" - ארגון הגג של ארגוני הסביבה בישראל, מהווה מסגרת תומכת לפעילותה של התנועה הסביבתית בישראל. בארגון, חברים מעל ל-130 ארגונים והתארגנויות מכל רחבי הארץ, הפועלים לקידום איכות הסביבה והחיים, בריאות הציבור ושינוי חברתי-סביבתי. כחלק מחזון "חיים וסביבה" אנו פועלים לקידום מדיניות של פיתוח מקיים על בסיס של צדק סביבתי וחברתי, נגישות שווה למשאבי הסביבה וחלוקה שווה של נטל סביבתי, תוך הכרה באחריותם החברתית של המגזר הציבורי, העסקי והחברה האזרחית כלפי הדורות הבאים.

מטרת קוד זה היא לייצר תיאום ציפיות ביחס להתנהלותם של נציגי הציבור שימונו על ידי "חיים וסביבה" לוועדות איכות סביבה ברשויות המקומיות כמחויב בפקודת העיריות [נוסח חדש]¹. קוד ההתנהלות מגדיר את אופי העבודה של נציגי הציבור בתוך הוועדות וכלפי חוץ ביחס לנעשה בוועדות.

ערכים מנחים את נציג ארגוני הסביבה בוועדה לאיכות סביבה

- **אחריות** – הנציג הינו "הפנים" של ארגוני הסביבה בוועדה ויש לו השפעה מכרעת על האופן בו תופסים מקבלי ההחלטות את ארגוני הסביבה ואת המשך שיתופם בתהליכי קבלת החלטות.
- **מקצועיות** – יש לשאוף למקצועיות בנושאים העולים לדיון בוועדה - ללמוד ולהתמקצע עד כמה שניתן בנושאים הרלוונטיים.
- **יחס מכבד** – מצופה מהנציג לנהוג בנימוס ובכבוד כלפי שאר חברי הוועדה גם כאשר מתגלים חילוקי דעות.
- **הבנת המערכת העירונית, חוקי המדינה וחוקי העזר בכל הנוגע לשמירה על איכות סביבה** - על הנציג להכיר ולהבין את מבנה המערכת העירונית ואת מבנה השלטון המקומי על מנת שיוכל להציע הצעות רלוונטיות ותקפות בכל הנוגע לקידום מהלכים להגנה על הסביבה בתחומי הרשות לעיתים יש להבין בנוסף את מבני הכח ואת הפוליטיקה הארגונית בתחומי מוסדות הרשות, על מנת להשפיע בצורה מיטבית על תהליך קבלת ההחלטות ברשות.

¹ https://www.nevo.co.il/law_html/Law01/P182_001.htm#Seif347

- **קידום פרקטיקות של ניהול תקין** – על הנציג לקדם ולתמוך עד כמה שהדבר ניתן פרקטיקות של ניהול תקין וערכים דמוקרטיים ולקדם הטמעה של פרקטיקות מקיימות בתחומי הרשות.
- **שיתוף ציבור** – על הנציג לקדם פרקטיקה של שיתוף ציבור בעניני סביבה ברשות דרך הטמעתה בוועדה. הנציג אמור להיות הכתובת עבור תושבי הרשות בכל הנוגע לשמירה על איכות הסביבה ולפתור בעיות או לקדם הצעות לשיפור המועלים על התושבים.

התנהלות הנציג בוועדה

- **נוכחות** – אנו שואפים להגיע לנוכחות מרבית בדיוני הוועדות
- **הכנה ובקיאיות** – מצופה מהנציג/ה להכין "שיעורי בית" בנוגע לחומר הנדון, לעבור על המסמכים המופצים לקראת הדיונים, ולהכיר באופן כללי את כל החומר הרלוונטי לדיון.
- **דיווח** - במהלך דיון בוועדה (או בסיומו) – כתיבת דיווח אישי קצר בהתאם לפורמט קבוע מראש. במקרים חריגים הנוגעים לנושאים מהותיים, מצופה מהנציג לדווח לאחראי התחום ב"חיים וסביבה" על מנת שניתן יהיה לערב וליידע בזמן, גורמים בעלי עניין בתנועה הסביבתית.
- **שיתוף מידע** - העברת סדרי יום, פרוטוקולים, החלטות למנהל התחום בחיים וסביבה ולכל גורם אחר אשר יבקש אותם – באמצעות רשימת תפוצה ייעודית.
- **העברת תכנים ופרסומים נוספים** שנראים לנציג שנכון להעבירם לארגונים החברים בחיים וסביבה או לציבור הרחב.
- **מחויבות** - התחייבות לייצוג בוועדה לתקופה של לפחות 5 שנים או עד קיום הבחירות לרשות. אם מסיבה כלשהי מתברר לנציג שיש לו קושי למלא את התפקיד, או להיות נוכח באופן מלא בדיוני הוועדה, יש לעדכן את מנהל התחום ב"חיים וסביבה".
- **זמינות** - מענה במייל (בזמן סביר) לפניות מנציגי ארגונים החברים ב"חיים וסביבה" בנושאים הנוגעים לוועדה. זמינות ומענה טלפוני מול מנהל התחום ב"חיים וסביבה".

נספח א' – מקומן של וועדות איכות הסביבה ברשויות המקומיות

הרשויות המקומיות בישראל

בפברואר 2005 עבר תיקון לחוק פקודת העיריות המחייב הקמת ועדה לאיכות הסביבה שתפקידה "ליזום ולתכנן פעילות בתחומים הנוגעים לשמירה על איכות הסביבה ולהבטחת פיתוח ושימוש בני קיימא של הסביבה", סעיף 149 א'. בנוסף, מאמצות הרשויות המקומיות נורמות שנקבעו בחקיקה ראשית במסגרת חוקי עזר ואוכפות אותן.

בישראל רשויות מקומיות מתחלקות לשלושה סוגים מבחינת מעמד מוניציפלי: עירייה, מועצה מקומית ומועצה אזורית. נכון לפברואר 2015, פועלות בישראל 257 רשויות מקומיות. מתוכן: 75 עיריות, בהן מתגוררים כ-6 מיליון תושבים; 126 מועצות מקומיות, בהן מתגוררים כ-1.2 מיליון תושבים; ו-54 מועצות אזוריות המאגדות בתוכן 996 ישובים, בהן מתגוררים כ-801.5 אלף תושבים. בנוסף פועלות בישראל שתי מועצות מקומיות תעשייתיות: נאות חובב ומגדל-תפן, אשר בתחומן נמצאים רק מפעלי תעשייה. הטבלה הבאה מציגה את התפלגות כלל הרשויות המקומיות בישראל על פי פילוח מגזרי וגיאוגרפי².

סה"כ	מגזר יהודי ביו"ש	מגזר לא יהודי	מגזר יהודי	
76	4	11	61	עיריות
125	13	70	42	מועצות מקומיות
54	6	4	44	מועצות אזוריות
2			2	מועצות מקומיות תעשייתיות
257	23	85	149	סה"כ

² רשויות מקומיות בישראל – מסמך רקע לוועדת הפנים והגנת הסביבה, מרכז המידע והמחקר של הכנסת, 2015.

הגופים האמונים על נושאי סביבה

קיימים מספר גופים שעניינם שמירה על איכות הסביבה בתחומי הרשויות המקומיות והם נחלקים לארבעה סוגים:³

1. **יחידה סביבתית עירונית:** מחלקה של הרשות המקומית הפועלת בתחומה;
  2. **יחידה סביבתית אזורית:** מחלקה הכפופה מבחינה מנהלתית לרשות מקומית אחת ומטפלת בנושאי איכות סביבה בכמה רשויות מקומיות;
  3. **איגוד ערים לאיכות סביבה:** תאגיד המוקם בצו של שר הפנים מכח חוק איגודי ערים, התשט"ו-1955, ומנוהל על ידי מועצה שחבריה הם נציגים של הרשויות המקומיות שבתחום השיפוט של האיגוד;
  4. **מחלקה סביבתית:** מחלקה של הרשות המקומית.
- פעילותן של שלוש היחידות הראשונות לעיל מסובסדת על ידי המשרד להגנת הסביבה, ומפוקחת על ידי מחוזות המשרד ואגף שלטון מקומי.
- פורום מנהלי היחידות והאיגודים** הוא הגוף המייצג מול המשרד להגנת הסביבה ואחרים שהוכר כעמותה על ידי מרכז השלטון המקומי.

חובות וסמכויות הרשות המקומית בהגנה על הסביבה

לרשויות המקומיות חובות וסמכויות בנושאי סביבה מכח חוקים מגוונים שנחקקו עם השנים, לרבות: מניעת מפגעים, רישוי עסקים, שמירה על הנקיון, הסדרת אספקת מים ושירותי ביוב, מניעת זיהום אוויר, מיחזור, חינוך סביבתי ועוד. סמכויות אלה מוקנות לרשות המקומית מכח החוק, למשל:⁴

1. פקודת בריאות העם 1940 וחוק למניעת מפגעים, התשכ"א - 1961 מחייבים את הרשויות לדאוג למניעת מפגעים בתחומן.
2. חוק רישוי עסקים, התשכ"ח - 1968 והתקנות שהותקנו לפיו מעניקים לרשויות המקומיות סמכות להסדרת רישוי העסקים בתחומן.
3. חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד - 1984, מחייב את הרשויות המקומיות בין היתר להקצות אתרים לסילוק פסולת בניין, גזם וגרוטאות רכב.
4. פקודת העיריות מטילה על העיריות חובות בתחום הסדרת מפגעים סביבתיים בתחומן וחוק תאגידי מים וביוב, תשס"א - 2001 מטיל על רשויות מקומיות חובות בתחום הסדרת המים והביוב בתחומן.

³ מקור: אתר המשרד להגנת הסביבה.

⁴ מקור: אתר המשרד להגנה על הסביבה

5. בשנת 2008 נכנס לתוקף חוק הרשויות המקומיות (אכיפה סביבתית – סמכויות פקחים), התשס"ח-2008 המעניק לרשויות המקומיות, באמצעות פקחים שימונו על ידן, סמכויות אכיפה וענישה.

הועדה לאיכות סביבה ברשות (לרבות נציג ארגוני הסביבה) אמורה לעבוד במשותף עם המחלקה הסביבתית בעירייה לקידום נושאי סביבה בתחומי הרשות, תוך קיום דיאלוג עם התושבים, עד שהדבר ניתן ונחוץ.